

ТӨРТІНШІ ИНДУСТРИЯЛЫҚ РЕВОЛЮЦИЯ

Тұлғаға ықпалы. 1-бөлім

Дәрістің мақсаты: төртінші индустриалды революцияның адамға әсерін зерттеу.

Негізгі идеялар:

1. Тұлғаға ықпалы;
2. Әлеуметтік өзара әрекеттесу;
3. Дауыс құқығы, азаматтық қатысу және қауымдастықтар құру;
4. Жаңа жұмыс жасау принциптері, қызметкерлер мен жұмыс берушілер үшін өнімділік пен икемділік;
5. Білім беру, өмір бойы оқыту және болашақ дағдыларының көзі.

Тұлғаға ықпалы. Артықшылықтары мен мүмкіндіктері

Төртінші индустриялық революцияның технологияларын пайдалану, адамдардың күнделікті өмірін өзгертті. Мысалы, интернет, олар адамды жұмыс кеңістігінде және қоғамда қалай жұмыс істейтінін және неғұрлым кең әлеуметтік контекстінде байланысын қарастырады.

Бұл, уақыт, кеңістік және әлеуметтік контекстсіз қоғамдастықтарды құруға және олардың коммуникация, әлеуметтік өзара әрекеттесудің бұрын болмаған деңгейіне жетуге мүмкіндік береді. Бұл білімді демократияландыруды жеделдетеді. Оқытудың жаңа әдістері, сондай-ақ, жұмыстың жаңа тәсілдері болуы мүмкін. Бұл жаңалық қызметі жетілмеген қоғамда және өңірлерде тұратын адамдар үшін үлкен мүмкіндіктер береді.

Әрине, өнеркәсіп пен пайдаланушылар артықшылықтарды қалай тиімді пайдалану керектігін білгендей, сандық технологияларды пайдалануды ұлғайтудағы мүмкіндіктер мен қауіп-қатерлерді түсіну маңызды.

Әлеуметтік өзара әрекеттесу

«Әлем цифрлық және озық технологияларға негізделгендіктен, адамның қатысуы, бізге көмектесетін тығыз қарым-қатынастар мен әлеуметтік байланыстар қажеттілігі артты», – дейді Клаус Шваб. Цифрлық мультимедиа пайдаланушыларды бұрын-соңды болмағандай байланыстырады, достықты қашықтықта ұстап тұруға мүмкіндік береді. Бұл әлеуметтік оқшауланған немесе бір-бірінен физикалық қауымдастығынан бөлінген адамдарға, өзімен пікірлес адамдармен байланысуға мүмкіндік береді.

Цифрлық медиа әлеуметтік, экономикалық, мәдени, саяси, діни және идеологиялық шекаралардағы өзара әрекеттесуді жеңілдетеді. Көптеген адамдар әлеуметтік желілік платформаларға қол жеткізіп, эмоционалдық күйзеліс кезінде достары мен отбасыларынан қолдау алады.

Әлеуметтік медиа қарым-қатынастарды тереңдетуге және қолдау желілерін қалыптастыруға ықпал ете алады. Әлеуметтік желілерін пайдаланатын жасөспірімдердің 68%-ы осы алаңдарда күрделі кезеңде қолдау көрді. Белл және оның әріптестері жүргізген зерттеу, жасөспірімдердің әлеуметтік желілерін пайдалану, әлеуметтік мәселелерді шешу үшін, цифрлық әлеуметтік желілерді қолданатын адамдар үшін, достық пен қарым-қатынас сапасын нығайту септігін тигізді.

Сонымен қатар біз мұндай таңғаларлық жаңалықтардың тұтас қоғамның қажетіне сәйкес келмейтін жекелеген топтардың мүддесіне қызмет етіп кетуі мүмкін екендігін де түсінуіміз керек.

Дауыс құқығы, азаматтық қатысу және қауымдастықтар құру

Дәстүрлі бұқаралық ақпарат құралдары көп жылдар бойы қоғамдық ақпарат орталығында болған және қоғамның назарын нақты мәселелерге аударғанымен, цифрлық технологиялар

гуманитарлық дағдарыстарға жауап табу және осы дағдарыстардан зардап шеккендерге көмек көрсетеді.

2011–2012 жылдардағы араб көктемінде, цифрлық медиа ресурстарды жұмылдыру, наразылық акцияларын ұйымдастырып, оқиғаларға жалпыға бірдей назар аудару құралы болды. 2015 жылы Непалдағы жер сілкінісі құрбандарына пайдаланушылар цифрлық медиа арқылы бүкіл әлемде екі күнде 2 миллион доллар жинады.

Avaaz.org – адамдарға жаһандық, аймақтық және ұлттық проблемаларды шешуге бағытталған шаралар, сыбайлас жемқорлық пен кедейліктен, жанжалдарға және климаттың өзгеруіне дейін бағытталған әрекеттерге мүмкіндік беретін платформаның, тағы бір мысалы.

Witness.org веб-сайты арқылы, бүкіл әлем бойынша мыңдаған белсенділер мен азаматтар адам құқықтарын бұзуды анықтау және өзгерту үшін күресті этикалық және тиімді пайдалану үшін үйреніп, қолдау көрсетті.

Жаңа жұмыс жасау принциптері. Қызметкерлер мен жұмыс берушілер үшін өнімділік пен икемділік

Мазмұнды және деректерді, сондай-ақ сандық коммуникацияның жаңа технологияларын сандық түрде көрсету жұмыстарды қайда, қашан, қалай және кімнің жасағанымен танысу үшін жаңа мүмкіндіктер ашады. Бұл еңбек қатынастарының сипатын өзгертеді. Көптеген жұмыстар енді сандық деректердің, жоғары жылдамдықты интернеттің және жақсартылған хабар алмасудың, аудио және бейне технологиялардың арқасында кез келген жерде, кез келген уақытта жасалуы мүмкін.

2014 жылы ересек американдықтар үшін Pew зерттеу орталығының жүргізген зерттеуі бойынша, күндізгі және сырттай жұмыс істейтін қызметкерлердің 21%-ы күнделікті немесе күнделікті дерлік жұмыс орнынан тыс жерде жұмыс істейді, ал 59%-ы кей-кейде жасайды. Сонымен қатар, ғаламтор пайдаланушылардың 46%-ы Интернетті, электрондық поштаны, ұялы телефондарды немесе смартфондарды пайдалану есебінен олардың өнімділігі артқан деп санайды. Тек 7%-ы өнімділігін төмендетеді. Интернетті пайдаланатын жұмысшылардың жартысы, бұл технологиялар өздерімен қарым-қатынас жасайтын компаниялардан тыс адамдардың санын көбейтеді деп санайды; 39%-ы жұмыс уақытында икемді жұмыс істеуге мүмкіндік беретіндігін айтады; ал 35%-ы жұмыс уақытының санын көбейтеді деп мәлімдеді.

Мұндай ауысым, кеңірек қоғамға әсер етеді. McKinsey & Company компаниясының жақында жүргізген талдауы 2025 жылға қарай аталған талантты платформалар әлемдік ЖІӨ-ні 2,7 триллион долларға көтеруі мүмкін деп болжайды. Жәрдемақылардың ең үлкен үлесі, қазіргі уақытта белсенді емес адамдардың көп белсенді қатысуымен және жартылай жұмыс істейтін қызметкерлерге көбірек бөлінетін уақытпен байланысты болады.

Білім беру, өмір бойы оқыту және болашақ дағдыларының көзі

Клаус Шваб өзінің кітабында цифрлық технологиялардың адам еңбегін және когнитивтік қызметтің жақсаруына ықпал ететіндігін атап өтеді, яғни басшыларға адам ресурстарын дайындауға және жұмысқа арналған білім үлгілерін әзірлеуге тура келеді.

Бүкіләлемдік экономикалық форумның «Білім берудегі жаңа көзқарас» жобасы ХХІ ғасырда сыни дағдыларды анықтайды және цифрлық платформалармен кез келген кемшіліктерді жою жолдарын қарастырады.

Сандық медиа кеңінен қолданылатын платформалар және оқытушылар мен студенттердің арасында (мысалы, оқыту, оқыту және тәлімгерлік) қарым-қатынас жасау, сандық ақпарат құралдарында пайдалану технологияларын оқыту енгізу арқылы, мысалы, өмір бойы оқыту жеңілдету үшін пайдалануға болады.

Цифрлық медиа өмір бойы оқытуды жеңілдету үшін пайдаланылуы мүмкін. Мысалы, кеңінен қолданылатын платформаларда оқу технологияларын енгізу немесе студенттер мен

мұғалімдер арасында байланыс (мысалы, оқыту және коучинг) орнату. Сондай-ақ, цифрлық медиа, жас қызметкерлерге жұмсалады, әсіресе, талантты тартуға және табуға. Әртүрлі таланттар жаңа дағдыларға деген қажеттіліктерді қанағаттандырудың басқа әдісі бола алады, осылайша қызметкерлер арасында өсу мүмкіндігін ұсынады.

Дербес жұмыстарға арналған тапсырмалар

1. Тәжірибелік тапсырма: төменде берілген сұрақтар бойынша баяндама дайындаңыз.
2. Тәжірибелік тапсырма: төменде берілген сұрақтар бойынша библиографиялық шолу жасаңыз.
3. Тәжірибелік тапсырма: ғылыми ақпаратты сақтау тәсілдерінің кестесін төмендегі үлгі бойынша жасаңыз.
  - Ғылыми ақпаратты сақтау тәсілі;
  - Артықшылығы;
  - Кемшілігі.

Бақылау сұрақтары

1. Цифрлық технологиялар әлеуметтік өзара әрекетке қалай әсер етеді?
2. Сіз азаматтық қатысудың қандай түрлерін білесіз?
3. Төртінші индустриялық революция технологиясының қандай әдістері өнімділікке әсер етеді?
4. Цифрлық технологияны жұмыс дағдысы үшін пайдалы дерек ретінде қарастыруға бола ма?

Глосарий

Тұлға – жеке адамның өзіндік адамгершілік, әлеуметтік, психологиялық қырларын ашып, адамды саналы іс-әрекет иесі және қоғам мүшесі ретінде жан-жақты сипаттайтын ұғым.

Дәріс тақырыбы бойынша қосымша дерекқор

1. Белл, Цифрлы медиа.